

ת"פ 9350/10/21 - מדינת ישראל נגד עקיבא מאיר יזמות - מכבי 28 רעננה בע"מ, מאיר עקיבא

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 9350-10-21 מדינת ישראל נ' עקיבא מאיר יזמות - מכבי 28 רעננה בע"מ ואח'
תיק חיצוני:

בפני	כבוד השופטת אליאנא דניאלי
המאשימה	מדינת ישראל
נגד	
הנאשמים	1. עקיבא מאיר יזמות - מכבי 28 רעננה בע"מ 2. מאיר עקיבא

החלטה

לפניי טענת הנאשמים, המבקשים בבקשה זו, לביטול כתב האישום בגין פגם או פסול בכתב האישום או מכוח הגנה מן הצדק, מחמת שיהוי בחקירת התיק ובהגשת כתב האישום.

בראשית הדברים יאמר כי כתב האישום אשר הוגש נגד המבקשים ביום 5.10.21 עניינו בעבירה של שימוש במרמה או תחבולה או עשיית מעשה אחר במטרה להתחמק או להשתמט מתשלום מס, עבירה לפי סעיף 117(ב)(8) בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו - 1975 (להלן: "חוק המע"מ").

מעובדות כתב האישום עולה כי נאשמת 1 היא חברה פרטית שנרשמה כעוסק מורשה לעניין חוק המע"מ, ונאשם 2 היה מנהלה הפעיל בין השנים 2012 - 2017. במהלך שנים אלו, ביצעו הנאשמים עסקאות מכירת דירות בסך 11,000,000 ₪ לכל הפחות, אשר סכום המס הנובע מהן הינו 1,612,821 ₪.

ואולם בדיווחים התקופתיים שהוגשו למנהל מע"מ, לא כללו הנאשמים את מלוא עסקאותיהם, ולא דיווחו על עסקאות בסך 10,767,000 ₪ לכל הפחות, אשר סכום המס הנובע מהן הוא 1,562,024 ₪, במטרה להתחמק או להשתמט מתשלום המס הנובע מעסקאות אלה.

טענות המבקשים

החקירה בתיק החלה בחודש יולי '18, כאשר המועד הקובע לצורך הטענה הוא מועד חקירת המבקש באזהרה - 29.11.18.

התיק הועבר ליחידת התביעות ביום 13.1.20, ובין 10.6.21-18.3.21, הוחזר להשלמות חקירה.

הודעת יידוע ראשונה הוכנה ביום 31.5.21, בעת שהיה התיק בהשלמת חקירה, וביום 14.6.21 נשלחה הודעת יידוע שנייה, לפיה הוחלט על העמדת המבקשים לדין בכפוף לשימוע.

לטענתם, נוכח המועדים מתחילת החקירה ועד הגשת כתב האישום, הוגש כתב האישום תוך הפרת הנחייה 03.300.166 של האגף לחקירות ולמודיעין שעניינה "הגבלת משך החקירה נגד חשוד" (להלן: "הנחייה אח"מ"), הנחיות היועץ המשפטי לממשלה בעניין משך טיפול התביעה בתיקי חקירה (להלן: "הנחייה היועמ"ש"), והוראות סעיף 57א בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן: "החסד"פ"), לפיהן הגשת כתב אישום תוך חריגה מפרקי הזמן הקבועים בהנחיות ובנהלים תתאפשר רק באישור היועמ"ש.

לטענת המבקשים, היה על התיק לעבור לתביעה לכל המאוחר בשלהי 2018, בהיעדר פעולות חקירה, אך התיק הועבר למאשימה רק ביום 13.1.20. בנסיבות אלו, המבקשים עותרים לקבלת הוכחה לטענות המשיבה בדבר המועדים בהם עבר התיק בין היחידות השונות.

כן נטען כי המבקש לא הוזהר באופן מפורש בדבר ביצוע עבירת פשע, אלא באופן כללי בביצוע עבירות על "חוק המע"מ", ולפיכך יש להתייחס אל לוחות הזמנים הרלוונטיים לביצוע עבירות עוון, כאשר על פי הנטען, בהתאם לנוהל, חקירת עוון הוגבלה לשנה, ואילו חקירת פשע הוגבלה לשנה וחצי.

עוד תוהים המבקשים כיצד ייתכן שמכתב הידוע הראשון נשלח בעת שהתיק היה על פי הנטען בהשלמת חקירה ביחידה החוקרת, וכיצד מכתב הידוע השני נשלח טרם חלפו 30 ימים שהוגדרו במכתב הראשון, כבר ביום 14.6.21.

נטען בהקשר זה כי על פי הנחיות פרקליט המדינה, התיק היה אמור להגיע לידי רשויות התביעה במועד הודעת היידוע הראשונה או לכל המוקדם 3 חודשים קודם לכן, ומכאן שהתיק היה ביחידת החקירות במשך כשנתיים וחצי (מיום 28.11.18 עד 31.5.21 או לכל המוקדם 28.2.21), וכי לפיכך, בהיעדר אישור היועמ"ש להגשת כתב אישום באיחור, יש לבטל את כתב האישום.

המבקשים היפנו בהקשר זה לפסיקה במסגרתה נקבע כי המועד הקובע לבחינת הטענה הוא בעת התקיימות כל אחת מנקודות ההחלטה לגופן, ולא בעת הגשת כתב האישום.

המבקשים הוסיפו וטענו כי בהנחה שהחקירה הסתיימה בסוף שנת 2018, הרי שעד יום הגשת כתב האישום חלפו למעלה משנתיים, אף בניכוי שלושת החודשים בהם שהה התיק בהשלמות חקירה. משכך, נטען כי גם המאשימה לא עמדה במגבלת המועדים לצורך הגשת כתב אישום, ואף מטעם זה התבקש להורות על ביטול כתב האישום, ולחילופין להורות למאשימה לחשוף את מסמכי העברת התיק במלואם.

ככל שתידחה הבקשה, נטען גם לאכיפה בררנית, לגביה הסכימו המבקשים כי תתברר במסגרת הבאת הראיות, שכן לטענתם נגד בעל הפרויקט, עד תביעה בתיק, לא הוגש כתב אישום.

תגובת המשיבה

המשיבה טענה כי יש לדחות את הבקשה למסירת מסמכים העוסקים במועדי העברת התיק לטיפול המחלקה המשפטית והשלמות החקירה, שכן מדובר במסמכים פנימיים שאינם מהווים חומר חקירה ועל כן אינם מועברים לעיון ההגנה. המשיבה הבהירה כי מסרה עם זאת, את המועדים במלואם לב"כ המבקשים.

לגופו של עניין טענה כי עמדה במועדים הנקובים בחוק ובהנחיות, כלל לא נדרשה ארכה מהיועמ"ש, ולפיכך יש לדחות את הבקשה.

צוין כי המבקש הוזהר בחקירתו הן בעבירות על סעיף 117 בחוק המע"מ, בו מנויות עבירות חטא ופשע, והן על סעיף 118 - המתייחס לעבירות חטא. לגופו של עניין נחקר המבקש בגין דו"חות כוזבים שהוגשו, קרי - עבירת פשע, וממילא - מכתבי הידוע רלוונטיים לעבירות פשע בלבד, ומכאן שיש לבחון את ההנחיות הרלוונטיות לעבירות פשע.

אשר להנחיות אליהן היפנו המבקשים, טענה המשיבה כי לפי הנחיות אח"מ יש לסיים חקירה בעבירת פשע בתוך 18 חודשים מיום החשדת החשוד.

בעת הגשת כתב האישום עמדה בתוקפה הנחיית היועמ"ש אשר קבעה כי משך טיפול בעבירות עוון ופשע יהא 18 חודשים, ונוהל החקירות של רשות המיסים קבע כי משך החקירה בעבירות פשע עומד על 3 שנים, ונקבע בו מפורשות כי הוא חל על כל התיקים בהם טרם הוגש כתב אישום. נטען כי המועד הקובע לבחינת תוקף הנחיות ונהלים הוא המועד בו הוגש כתב האישום, תוך הפנייה לפסיקה.

כן נטען, כי נוהל אח"מ אליו מפנה המבקש הוא נוהל משטרתי שלא חל על רשות המיסים אלא על המשטרה, וכי אין פסיקה של בית משפט מחוזי המכריעה בסוגיה זו.

אשר ללוחות הזמנים, נטען כי השלמת החקירה מקפידה את מרוץ הזמנים, וכך גם מכתב הידוע השני.

המבקשים ויתרו על עריכת שימוע רק ביום 4.10.21, וכבר למחרת הוגש כתב האישום.

אשר למועד משלוח מכתב הידוע הראשון, נטען כי התברר במהלך השלמת החקירה שלא נשלח מכתב ידוע, והוחלט אז לשולחו, הגם שהתיק היה מצוי בהשלמות חקירה.

נטען בהקשר זה כי החוק קובע זכות ידוע אחת, אולם למבקשים ניתנה זכות זו פעמיים, והם ויתרו על זכותם לשימוע

חרף תזכורות ופניות מצד המשיבה. משכך, ממילא לא נפגעה הגנתם.

תשובת המבקשים

ב"כ המבקשים השיבה לתשובת המשיבה במספר סוגיות, ובכלל זה טענה בהפנותה לפסיקה כי היה מקום להתייחס להנחיות כלשונו בעבר ולא בהתאם לתיקון חוק מאוחר. עוד טענה, כי רשויות המס כפופות לנהלי אח"מ של משטרת ישראל ולקבוע בסעיף 57 בחסד"פ, וכי מכתב הידוע הראשון נשלח באיחור ניכר, למעלה משנה לאחר קבלת התיק במשרדי המשיבה, חרף הנחיית פרקליט המדינה המורה כי המכתב ישלח מיד עם העברת התיק לרשות התובעת, ולפיכך נפגעו באופן מהותי זכויות המבקש.

תשובת המשיבה

בהתאם ללשון סעיף 57 בחסד"פ, תוקנה הנחיית היועץ המשפטי לממשלה במרץ 20' ומאז בוצעו תיקונים נוספים בהנחייה זו.

מכוח סעיף 57 בחסד"פ ערכה רשות המסים נוהל חקירות ייעודי הקובע משכי חקירה והשלמותיה, אשר אושר על ידי היועמ"ש ביום 27.1.21.

נטען כאמור כי נוהל אח"מ אינו חל על רשות המיסים, אך אף לו היה נקבע כי הוא חל, הרי שבהתאם לתיקון שבוצע בו, משך החקירה יכול לעמוד על שנתיים בעבירת עוון, ושלוש שנים בעבירת פשע.

זאת ועוד, נטען כי ממועד תחילת החקירה, 29.11.18, ועד מועד העברת התיק לתביעה חלפו כ- 13.5 חודשים, ובהתחשב במועד הגשת כתב האישום, 5.10.21, בניכוי השלמות החקירה, מכתבי הידוע והאורכות לשם עריכת שימוע, לא היו חריגות גם במשך הטיפול על ידי המשיבה.

אשר לטענת המבקשים כנגד ההחלטה בדבר הצורך בהשלמת חקירה, הדגישה המשיבה כי מדובר בפררוגטיבה מובהקת של התביעה ואין מקום להתערבות ההגנה בשיקולים. ממילא, ההגנה לא הצביעה על פגם קונקרטי בהתנהלות התביעה, לבד מהאמירה בעלמא כי לא הייתה נחוצה השלמת חקירה בתיק זה. משפעל התובע על פי שיקול דעתו ובמסגרת תפקידו והורה על השלמת חקירה, הוא נהנה מחזקת התקינות המנהלית ומעצמאות שיקול דעתו.

אשר לטענה בדבר מועדי הודעות הידוע, הבהירה המשיבה כי לאחר שהתחוור לה כי מחמת טעות לא נשלח מכתב ידוע עם קבלת התיק ביחידה המשפטית בשל מגיפת הקורונה, סגרים וכיוצא בזה, ביקשה לרפא את הפגם באמצעות משלוח מכתב ראשון מיד עם היוודע הדבר. המכתבים נשלחו הן למבקש והן למבקשת לפי כתובותיהם המעודכנות במשרד הפנים ושניהם חזרו עם החיווי "עזב". לאחר שחזרו, חזר התיק מהשלמת החקירה, נבחן מיידית ונמצא מתאים להגשת כתב אישום ולכן הופק מכתב ידוע שני, שנמסר ידנית ב-22.6.21. סנגור מטעם המבקש יצר קשר ביום 14.7.21 וביקש לצלם חומרי חקירה לקראת השימוע, והחומרים נשלחו אליו. משלא הגיב הסניגור בחלוף 30 ימים מיום

מסירת מכתב היידוע השני, פנתה התובעת לסניגור במייל ביום 10.8.21 עם תזכורת ומתן ארכה להגשת נימוקי השימוע עד ליום 1.9.21. מששוב לא פנה הסנגור לתביעה, יזמה שוב התביעה פנייה אל הסנגור במייל ב - 5.9.21, ובשלישית בשיחת טלפון ביום 4.10.21, אז הודיע הסניגור כי הוא מוותר על זכות השימוע. כאמור, כתב האישום הוגש למחרת היום.

משכך, טוענת המשיבה כי זכות היידוע והשימוע של המבקשים לא נפגעה, וכי הם שבחרו לוותר עליה.

דין ומסקנות

כמפורט לעיל, למבקשים שלל טיעונים כנגד התנהלות המשיבה, בהן אדון להלן.

אשר לבקשה לקבל את המסמכים העוסקים במועדי העברת התיק לידי יחידת התביעות, להשלמת החקירה ובחזרה ליחידת התביעות, הרי שעסקינן במסמכים פנימיים שאינם מהווים חומר חקירה. למשיבה עומדת חזקת התקינות, המבקש לא הציג כל נימוק או ראיה המלמדים כי המשיבה לא מסרה מידע נכון לידיו, ובנסיבות אלו איני מוצאת מקום להיעתר לבקשה.

אשר למשך החקירה ובחינת התיק במשרדי המשיבה, הרי שסעיף 57א(א) בחסד"פ מגביל את משך הליכי החקירה וההעמדה לדין, הגבלה שלא היתה קיימת עד חקיקת סעיף זה.

בהתאם לחוק -

"57א. משך הליכי חקירה והעמדה לדין

(א) משך הליכי חקירה והעמדה לדין יהיה בהתאם לתקופות שייקבעו בנוהלי רשויות החקירה באישור היועץ המשפטי לממשלה ובהנחיות היועץ המשפטי לממשלה, לפי העניין; לא יוגש כתב אישום אם חלפו התקופות הקבועות בנהלים ובהנחיות כאמור אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה."

החוק מפנה אם כן להנחיות מנהליות ולנהלים.

הנחיית היועץ המשפטי לממשלה והנחיית אח"מ מבהירות כי חשד לביצוע עבירה פלילית גורר עימו מטבע הדברים פגיעה מסוימת בחשוד, וכי להימשכות הליכי החקירה והתביעה עלולות להיות השלכות על ניהול התביעה וההגנה כראוי וקיום משפט הוגן, וכי על מנת לצמצם את הפגיעה, הוחלט להגביל את משך הטיפול בתיק.

בהתאם להנחיית היועץ המשפטי, על התביעה לגבש החלטה סופית בעניינו של תיק חקירה בעבירת פשע או עוון, כבעניינו של

המבקש שבפני, לא יאוחר מ-18 חודשים ממועד קליטת התיק ביחידת התביעות.

בהתאם לנוהל אח"מ יש לסיים חקירת פשע לא יאוחר מ-18 חודשים ממועד החשדת החשוד במשטרה.

עיון בלוחות הזמנים בתיק זה מלמד כי ממועד תחילת החקירה (חקירת המבקש) ביום 29.11.18 ועד העברת התיק לתביעה ביום 13.1.20, חלפו כ-13.5 חודשים, ומכאן שהיחידה החוקרת עמדה בלוחות הזמנים הנדרשים.

כן מלמדים לוחות הזמנים כי ממועד קבלת התיק בתביעה, 13.1.20 כאמור, ועד הודעת הידוע השניה, ביום 22.6.21, חלפו מעט יותר מ-17 חודשים, כאשר מאז כאמור, המתינה המשיבה לבקשת המבקשים לערוך שימוע, בקשה שלא הגיעה. בניכוי תקופה בת כמעט כ-3 חודשים של השלמת חקירה, המקפיאה את מרוץ הזמנים, מדובר בכ-14 חודשים עד הודעת הידוע השניה.

קרי - גם יחידת התביעות עמדה בלוחות הזמנים.

בהקשר זה יאמר כי חרף המחלוקת בין הצדדים באשר לתחולת הנחיית אח"מ על תיק זה, הרי שגם אליבא דהגנה, אף אם נחיל על החקירה את הנחיית אח"מ, הרי שזה איפשר חקירה משך שנה וחצי בעבירות מסוג פשע, ומכאן שבכל מקרה לא חרגה החקירה מסד הזמנים שנקבע.

דומה כי טענות ההגנה למעשה מושתתות בעיקר על ספקולציות לפיהן לא היה מקום שהתיק ישהה זמן רב במשרדי החקירות או התביעה, ותהיות לגבי הצורך בפעולות חקירה שונות - טענות שנטענו ללא ביסוס כלשהו, וכאמור בתגובת המשיבה - יש בהן משום חדירה לפררוגטיבה של המשיבה באשר לביצוען של פעולות חקירה שונות.

עוד יצויין, כי עיון בפסיקה אליה היפנו המבקשים מלמד כי במקרים בהם התקבלה טענת ההגנה, ככלל מדובר היה במקרים בהם גם המדינה הסכימה כי היו שיהיו וחריגה מלוחות הזמנים המותרים בהנחיות (באחד המקרים כתב האישום הוגש כ-4-6 שנים ממועד תחילת החקירה), בשונה מהמקרה שבפני.

בנסיבות אלו - נדחית טענת המבקשים לחריגה מלוחות הזמנים שבהנחיות, וממילא - כלל לא היה צורך בקבלת אישור היועמ"ש להגשת כתב האישום.

אשר לתמיהה בדבר משלוח שני מכתבי ידוע - הראשון באיחור ניכר, והשני בטרם חלפו 30 ימים ממועד משלוח המכתב הראשון, הרי שאין חולק כי המשיבה לא שלחה את מכתב הידוע הראשון במועד, אלא כאמור - באיחור ניכר.

עם זאת, איני מוצאת מקום לפקפק בתשובת המשיבה לפיה מדובר בטעות אנוש, אשר התרחשה בין היתר נוכח הסגרים וימי העבודה המוגבלים בשל מגפת הקורונה.

בנסיבות אלו על בית המשפט לבחון האם עסקינן בפגם המצדיק את ביטול כתב האישום מחמת הגנה מן הצדק.

יאמר ראשית כי הפגם תוקן, אף אם באיחור, ואף נשלח מכתב ידוע שני, כך שהנאשם יכול היה להציג את טענותיו בפני המשיבה, והזכות לא נמנעה ממנו. שנית - הטענה נטענה למעשה בעלמא, מבלי לפרט כיצד עקב אי משלוח המכתב במועד נפגעו זכויות הנאשם - מעבר לפגיעה הפרוצדורלית. ועיקר - טענות המשיבה, עליהן לא חלקה ההגנה, מלמדות כי המשיבה היא שפנתה שלוש פעמים אל בא כוחו הקודם של הנאשם, מתוך הקפדה יתרה על זכות הנאשם להליך של שימוע, והגם שהיא אינה מחויבת בכך על פי הדין. חרף זאת, ויתר הנאשם על זכותו לשימוע.

הינה כי כן - במישור המהותי לא נפגעה זכותו, והנאשם אף ויתר עליה.

טענה בדבר הגנה מן הצדק תתקבל, בהתאם לפסיקה, במקרים נדירים בהם לא ניתן להבטיח לנאשם משפט הוגן, או כאשר ניהול ההליך הפלילי נגדו יהווה פגיעה ממשית בתחושות הצדק וההגינות, כדרישת ס' 149 (10) בחסד"פ.

כאמור, המבקשים לא הצביעו על כל נזק ממשי שנגרם להם כתוצאה מהשיהוי במשלוח מכתב הידוע.

בנסיבות אלו, אין בפגם האמור כדי להצדיק קבלת הטענה בדבר הגנה מן הצדק.

משנדחית טענת המבקשים, ובחלוף זמן רב ממועד הגשת כתב האישום - יינתן מענה לכתב האישום במועד הקרוב.

ניתנה היום, י"ח אלול תשפ"ג, 04 ספטמבר 2023, בהעדר הצדדים.